

Дзвоник

№74

Журнал для українських дітей Румунії
Місячник Союзу Українців Румунії. 5 рік видання, травень, 2013 рік

З Міжнародним днем захисту дітей!

Dzbonuk (Clopotel)

№ 74, 2013 р.

Журнал для українських дітей Румунії.
Заснований у 2007 році.

Над **Dzbonukem** працювали:

Головний редактор: Микола Корсюк
Редактор: Людмила Дорош
Редколегія: Іван Ковач, Михайло Михайлюк, Михайло Трайста, Марія Чубіка.

Адреса редакції:

м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1
тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;
телефони/факси: 021-222-07-37

Друкарня:

«S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.»

Adresa redacției:

str. Radu Popescu 15, sect. 1

București, România.

Наша електронна адреса:
redactia.clopotel@gmail.com

Dzbonuk пропонує:

- * казки
- * оповідання
- * вірші
- * загадки
- * дитячу енциклопедію
- * сторінку народознавства
- * пісеньки
- * сторінки-розмальовки
- * рухливі ігри

Dzbonuk завжди радо прислухається до ваших пропозицій і друкуватиме надіслані вами спроби!

На обкладинці фото Джордже Мардару

Увага! За достовірність надрукованих матеріалів відповідають їх автори!

Леся УКРАЇНКА

«Тішся, дитино, поки ще маленька...»

Тішся, дитино, поки ще маленька.
Ти ж бо живеш навесні,
Ще твоя думка літає легенька,
Ще твої мрії ясні.

Мрія полине із думкою вкупці
Геть у далекі світа, –
Крил не втинай сизокрилій голубці,
Хай вона вільно літа!

Чи пам'ятаєш ти казку-дивницю,
Як то колись принесла
Тую цілющу-живущу водицю
Дрібна пташина мала?

Їй не страшні були дикі простори,
Скелі і хвилі морські,
Перелітала найвищі гори, –
Мала крильця прудкі.

Так твоя думка швиденько полине,
Тільки їй волю даси,
І принесе з чарівної країни
Краплю живої роси.

І як приступить журба невсипуща
Та до серденька твого, –
Тая росиця цілюща-живуща
Буде жити його.

Хай же та мрія із думкою вкупці
Лине в незнані світа, –
Крил не втинай сизокрилій голубці,
Хай вона вільно літа!

Микола КОРСЮК

Диво грибної пори

XXI

Петрусь незмигливо дивився на Павутинку. Вона звисала на ліщинівій гілочці, на якій ще ряхтіло зіржавіле осіннє листячко, час від часу погойдуючись од легкого повіу. І нічого не міг втямити. Дивне щось коїлось із ним. Він давно не переживав отакий стан настійливого збудження. Навіть коли знаходив свіжий гриб, його душу не сповнювала така хвилююча бентежність, як оце зараз. Нутро скраплювала тепла хвиля, що породжувала неповкірливу звабу. Щось у нього збивалося, бунтувало і рвало туди, де світилась таємнича голівка будинку Павутинчиного брата. Що там і як туди добратись? Тож дивився на неї, відчуваючи, як крапелька з крапелькою ота зваба скрапує в його розтривожену душу, підсилюючи в пам'яті неспокійні помисли, хоч як він не старався відсторонити їх, щоб облегшити тямку і дійти до поміркованого глузду, і зрозуміти, що це за день осінній випав йому нині й чим він закінчиться? Запитував себе настирливо, та здорової розгадки так і не знаходив. Був би батько зараз біля нього – розрадив би, сказав, що і як діяти. А тут – одна Павутинка, яка не те, щоб розвіяти його надокучливі сумніви та роз'яснити все, а ще більше затуманює своїми натяками та недомовками. І що замишляє – не здогадаєшся, бо весь час вона то сюди, то туди круть, а слова ясного не скаже, лише наздогад, усе залишає на нього, наче й не вона його впихнула в цю халепу. Петрусь розмірковував наче й досадно, та весь час ловив себе на думці, що й сам не без гріха, бо дуже легко звабився на ті гриби, якими порадує ввечері матір. Та ще спогади про батька, що сколиснула вона в нього. Вони такі теплі, хоч далекі-далекі. Може, це вони породили оцей його теперішній стан.

– Що ж це ти, синку, отак прицільно

дивишся на мене? – сколихнула тишу Павутинка.

– Сам не знаю. На кого ж мені глядіти?

– З тобою щось наче коїться. Наче вранці не на ту ногу встав.

Довгенько Петрусь одмовчувався, наче не знаходив відповідні слова.

– Та як сказати, – мовив мляво. – Сам не знаю. А що коїться – то правда, бо не знаю, що іще чекає на нас.

– А що може чекати? Дійти туди й назбирати грибів.

– А коли ж уже доберемось?

– Воно вже недалеко. А гриби нікуди не втечуть. Чекають.

– Хто ж нас чекає?

– Геть усі ждуть нас там.

– Хто це усі?

– Хіба я знаю... Вперше ж тут. Якби знала – сказала б, мені самій цікаво. У всякому випадку, ти сам переконаєшся.

– Про що?

– А про те, що я не баламучу словами.

– У цьому я упевнений. Але..., – не домовив Петрусь, рвучко звівся і так же прудко рушив.

– Куди ж ти, хлопче, преш? – оговкала його Павутинка.

– Туди...

– Ідеш і не питаєш. А нам треба переговорити.

– Знову? Вже стільки перемололи, а толку ніякого.

– Буде. Не зривайся, як норовистий кінь.

– Гарзд, я послухаю вас, бо знаю, що відунка ви.

– Дурно пустословиш, та знай одне: ніколи не оглядайся позад себе, що там не трапилось би. Бо вже наближаємось.

Оксана ІВАНЕНКО

МАЛЕНЬКИМ ПРО ВЕЛИКОГО ТАРАСА

VI

Іван Сошенко, молодий художник, учень Петербурзької академії художеств, розповів своїм товаришам, друзям, учителям – професорам академії, що зустрів надзвичайно талановитого хлопця – Тараса Шевченка. Дуже той хлопець Тарас хоче вчитись, а не може, бо кріпак, панові належить. А пан його – людина дарма що багата, а неосвічена, брутальна, пихата.

Учителем Івана Сошенка був славетний російський художник, професор Карл Брюллов. У нього бували інші художники, письменники, музиканти. Вони зацікавились Тарасом Шевченком і вирішили його викупити з неволі. А пан запросив за Тараса великі гроші – дві з половиною тисячі. Де такі гроші взяти? Таких великих грошей ніхто з них не мав, адже вони не багатії були!

Радилась вони, радилась і вирішили: Карл Брюллов намалює портрет свого друга – відомого і любимого всіма поета Жуковського, і розіграють той портрет у лотерею, а за виручені гроші викуплять Тараса. Так і зробили.

Настав великий день у житті Тараса. У Брюллова зібрались ті великі благородні люди, які викупили Тараса і дали йому папір, на якому було написано, що він уже вільна людина. Тарас поцілував той папір і заплакав. І всі ті добрі, славні люди – російські художники, письменники, музиканти, які допомогли йому, – теж плакали і раділи за Тараса Шевченка.

VII

Став Тарас вільною людиною, почав

учитись, прийняли його до Академії художеств. Став він учнем самого Карла Брюллова. Старанно вчився він і так добре малював, що й медалі в академії одержував за свої роботи.

Та весь час думав Тарас про рідних братів і сестер, про нещасний народ, з якого сам вийшов. Адже він добре знав, як поневіряються убогі кріпаки і на Україні, і в Росії – скрізь, де панує цар, де розкошують пани-поміщики.

І Тарас писав про це вірші, пісні. Їх видали книжкою, яку він назвав «Кобзар», а його самого відтоді почали звати Кобзарем. Ту книжку полюбили всі розумні чесні люди, всі поневолені та скривджені.

Коли закінчив Тарас академію, став художником, приїхав він на Україну. Зраділи йому брати і сестри, які стільки років не бачили свого Тарасика. А Тарас і радів, і сумував, бо горювали вони, безправні кріпаки, так само, як і батьки. Скрізь, і в рідному селі, і в інших селах та містах, діялось те ж самісіньке, як і за його дитинства.

Отоді він написав багато віршів проти царя, проти панів і кликав тими віршами, щоб люди повставали, боролися за волю, жили однією вільною новою сім'єю. Отоді він написав і свій «Заповіт», хоч був ще молодою людиною, та почував себе відповідальним за свій народ і завжди думав про долю всіх поневолених людей.

*Як умру, то поховайте
Мене на могилі,
Серед степу широкого
На Вкраїні милій,
Щоб лани широкополі,
І Дніпро, і кручі*

*Було видно, було чути,
Як реве ревучий.*

*.....
Поховайте та вставайте,
Кайдани порвіте
І вражою злою кров'ю
Волю окропіте.
І мене в сім'ї великій,
В сім'ї вольній, новій,
Не забудьте пом'янути
Незлим тихим словом.*

І от ці слова: «Вставайте, кайдани порвіте!» – тоді повторювали, передавали один одному як заклик до повстання, революції.

Навколо Тараса Шевченка гуртувались молоді сміливі люди, які бажали волі і щастя своєму народові.

VIII

Пани, цар, його посіпаки – жандарми зненавиділи Тараса Шевченка.

Якось повертався Тарас зі своїх мандрівок по Україні до Києва. Був чудовий весняний ранок. Поромом перепливав Тарас широкий Дніпро і милувався на любий Київ. Він поспішав на весілля свого друга. Зійшов на причал, раптом підходять до нього жандарми і арештовують. Відвезли Тараса до Петербурга і посадили в тюрму. Разом з Тарасом арештували й багатьох його друзів з їхнього товариства, та нікого не покарали так тяжко і жорстоко, як Тараса Шевченка. Розлютився цар за його сміливі вірші і наказав віддати Тараса в солдати і заслати далеко-далеко від України. А найстрашнішим і найтяжчим для Тараса було те, що немилосердний, мстивий і лютий цар заборонив йому писати і малювати.

Десять років пробув Тарас у далеких краях. Спочатку проходив він солдатську муштру в гарнізоні Орської фортеці, за малесеньким містом Орськом над річкою Уралом. Потім з солдатами пройшов походом тисячі верст по голих степах та пекучих пустелях, де самий пісок, колюча трава, гірка вода в рідких озерцях. Та й тій раділи і люди, і животина. Верблюди і коні тягли провіант, зброю і розібрану шхуну – невеличкий корабель. Солдати йшли пішки під палючим сон-

цем до маловідомого Аральського моря. Експедиція під командою капітана Бутакова повинна була вивчити це море.

Два літа плавав і Тарас Шевченко по Аральському морю, завжди бурхливому, неспокійному. Переносив шторми, качку. А взимку і на суходолі, на півострові, де стояв їхній форт, було не легше. Лютували різні східні вітри, заносили колючі сніги. Солдати і матроси хворіли від нестачі харчів.

Тараса дуже полюбили і матроси, і солдати, і сам командир експедиції капітан Бутаков. Вони побачили, що Тарас справедлива, добра і розумна людина і дуже талановитий художник. Бутаков і в експедицію взяв Тараса для того, щоб той змалював береги Аральського моря. Тарасові було ж заборонено малювати, і він дуже зрадив, коли йому доручили цю роботу. Він зробив там багато прекрасних цікавих малюнків і моря, і берегів, і мешканців того пустинного тоді краю – казахів і туркменів. Малював він і себе з товаришами-солдатами. Ті малюнки тепер зібрали і пильно бережуть, і по них багато людей бачать, де та як жив наш Тарас Григорович у засланні.

Серед тих малюнків є один надзвичайний. Малюнок, на якому зображений тигр. Так, величезний страшний тигр.

До стану рибалок, коло форту, занадився ходити тигр. Він загриз корову, кількох телят і навіть напав на людей. От і вирішили його знищити. Всі солдати, матроси, рибалки і казахи, які жили поблизу в своїх юртах, вийшли на полювання і вбили хитрого лютого хижака.

Тарас був також на цьому незвичайному полюванні і з блискавичною швидкістю змалював забитого тигра.

І там, на засланні, Тарас однаково, хоч це було суворо заборонено царем, писав вірші. Він не скорився, він писав ще запальніше, ще одвертіше проти зла і неправди. Але він робив це потай, щоб ніхто не бачив. Потай записував свої вірші у малесеньку книжечку-зошит, яку сам зробив, і ховав її за халявою чобота. Ця маленька «захалявна» книжечка зберігається і зараз.

Малюнок Марини Михайлошиної до «Дитячого кобзаря»

Людмила ДОРОШ

Несподіване Відкриття

«Дитина має право на відпочинок та дозвілля», – почала читати вчителька Надія Павлівна на уроці громадянського виховання головні права дітей, записані в Декларації прав дитини.

Сашко, який зазвичай не був дуже уважним на уроці, стрепенувся і уважніше прислухався до слів учительки, яка читала далі: «Жодна дитина не має бути примусово залучена до праці...»

«Ой, та це ж просто надзвичайна «Декларація»! Хто б міг подумати, що ми маємо стільки прав? І чого всі дотепер про це мовчали?» – аж захвилювався від такого несподіваного відкриття хлопчина.

Пролунав дзвоник, але на цей раз Сашко не побіг із криками й галасом у шкільний двір, а розкрив підручник, щоб дізнатися про всі свої права. «Так, – міркував подумки, – ніхто не має мене експлуатувати, а от дивись, як часто мене експлуатує мама або бабуся: те їм принеси, те подай, прибери в кімнаті, поскладай одяг. Чиста тобі експлуатація! «Всі діти мають право на повноцінне харчування» – і тут мені утискуються права! Я стільки разів прошу у мами побільше морозива, тістечок або цукерок, а вона дає мені лише трішки, і як тоді виходить з цим повноцінним харчуванням?!»

І по мірі того, як Сашко читав далі про свої права, він дивувався все сильніше й сильніше. Він і не думав, що батьки вже аж настільки не дотримувалися його прав!

Вдома його чекала бабуся, адже мама з татом були на роботі, а він прибіг, кинув їй «Добрий день» і плюхнувся у крісло перед комп'ютером.

– Переодягайся, внучку, і заходь на кухню, я тобі нагріла борщику! – кличе його бабуся. – Облиш комп'ютер, ти ж знаєш, що тато дозволяє тобі його відкрити, лише коли ти закінчиш усі домашні завдання.

– Може, тато не знає, але це моє право, – хлопчик поліз до портфеля, дістав підручник громадянського виховання і переконливо почав читати бабусі: – «Усі діти мають право на отримання інформації!» З цього комп'ютера я отримую цінну для мене інформацію, бабуся! – відповів він і повернувся до комп'ютера.

– А як же обід, внучку? – розгубилася бабуся. – Як же наказ мами поїсти все, що я для тебе приготувала?

– Для повноцінного харчування мені потрібен шоколад і чіпси! Як не віриш, бабуся, подивись сюди, – він набрав щось у комп'ютері і показав: – Ось дивись – лікарі радять їсти шоколад, він дуже корисний! – і зайнявся далі комп'ютером.

А потім до нього прибіг його друг Богдан і покликав його гуляти надвір. Бігають вони, бігають, аж бачать – у дворі діда Олексія, під самісіньким парканом, вже червоніють черешні. Сашко – на паркан, і вже всівся на гілку, смакує черешнями. Богдан менший від нього віком і ростом, тож вилізти й собі на паркан не зміг. А Сашко навіть збиткується: їсть черешні, а кісточками стріляє по ньому.

Аж тут вискочив з хати дід і з криками та кулаками кинувся до Сашка:

– Ах ти ж, розбишако, зараз я надеру тобі вуха!

Та Сашко вже побачив його, зіскочив по

ту сторону паркана і з насмішкою відмовив діду:

– Ви не маєте права мене лаяти й бити, ви що думаете, я не знаю своїх прав? А то ще й наскаржуся на вас!

Від такої відповіді дід тільки спантеличено закліпав очима і немов проковтнув язика, не встигши відповісти так швидко нахабі, бо той вже здійнявся і побіг.

Хлопці розважалися аж до пізна. Увечері прийшов Сашко додому втомлений, але такий задоволений своїм днем. «От якби це я знав ці свої права давніше, яке б добре життя мав». Ускочив у хату – а там стоїть батько з ременем.

– Ти де це вештаєшся до такої години? – грізно мовив до Сашка. – Чому не зробив уроки?

– Тату, та я не зробив нічого поганого, це моє право – право на розваги і дозвілля! – пробурмотів схвильований Сашко.

– А про право на освіту ти не забув? – почув він голос мами, яка стримала батькову підняту руку з ременем.

– Е, мамо, від цього права я добровільно відмовляюся! Мені вистачить інших прав, – примирливо відповів гуляка.

– Ну ні, голубе, прав тобі захотілося – тоді вже хай це будуть усі права. Ану швиденько за уроки!

– Я хочу їсти... – проканючив Сашко до бабусі.

Та принесла йому малесеньку тарілочку, на якій лежали три кубики чорного шоколаду.

– Що це? – закліпав розгублено онук. – Чорний шоколад? Так він же гіркий і несмачний! Мені б борщику зі сметаною...

– Ти ж казав, що тобі потрібне повноцін-

не харчування – тобто шоколад, а не борщ. І ти правий, я теж вичитала, що він корисний, – лікарі радять по три кубики в день. Тож бери, внучку.

Взяв Сашко тарілочку з шоколадом і пішов у свою кімнату. Розкрив громадянське виховання і почав готувати домашнє завдання. Вчителька наказала їм прочитати наступні дві сторінки з підручника, які вони не встигли опрацювати в школі. А там... хлопець ледь не впав зі стільця! – обов'язки! Обов'язок поважати думку інших, сумлінно вчитися, виконувати роботу, яка не шкодить здоров'ю, поводитися так, щоб твоя поведінка не порушувала правил іншої людини... І читаючи всі ці та інші обов'язки, хлопчина почав усвідомлювати, що він зовсім не правильно зрозумів свої права. Так що бабусин вираз «Всього в міру», правильність якого вона доводила йому не раз, діє і тут, у правах і обов'язках дитини. І немов цього було мало – наприкінці теми він ще й прочитав оповідання, у якому всі діти робили тільки те, що їм заманеться, тобто так, як поведився він сьогодні, і в результаті права жодного з них не були дотримані.

– Бабусю, пробач мені, будь ласка, я не був правий, – із соромом мовив Сашко до бабусі, входячи до вітальні.

– А як же залишається з твоїми правами? – заіскрилися у бабусі очі.

– Щоб інші поважали мої права, я повинен поважати права інших, – засоромлений за свої сьогоднішні вигадки, сказав Сашко.

Бабуся пригорнула внука і повела до кухні, де на столі його вже чекала миска гарячого смачного борщу зі сметаною...

Ірина МОЙСЕЙ

СМІЛИВА СЕСТРИЧКА

За мотивом розповіді моєї колеги Ірини Ковач

Миколка сидів за столом і зосереджено водив олівцем по аркуші. Учителька дала додому завдання – намалювати кожному свою сім'ю. Ось він і малює. Тата, маму і себе намалював. Залишилось намалювати Алінку.

Алінка – Миколчина менша сестричка. Вона ще в садочку, а от Миколка вже дорослий. Цього року він пішов уже в школу.

«І чому в мене не братик? З тими дівчатками ні м'яча поганяти, ні поборотися. В них лиш ляльки і бантики на умі. А вже лякливі і плаксиві!.. Легенько смикнув за косичку, а воно вже реве, наче ту косичку одірвали геть!.. Тьху!.. – думав собі Миколка, домальовуючи сестричці рожеві бантики на косичках. – От хлопці – то інша справа. Був би у мене брат, скажімо, такий, як сусідський Павлик...»

Двері стиха рипнули і в щілину просунулася скуйовджена руда голова Павлика.

– Ну як, закінчив уроки? – запитав Павлик з іскоркою надії в очах. – Давай швидше, підемо пограємося...

– Та вже закінчив, – Миколка ще раз окинув оцінюючим поглядом свій «художній шедевр» і відклав його вбік. – А ти вже зробив уроки?

– Ні, ще зроблю. Я з татком ходив до спортивного клубу записуватися, – підняв худеньку руку, демонструючи Миколці біцепс, наче той біцепс уже від самого запису на спорт збільшився.

– А що, там і таких сухороб, як ти, приймають? – поглузував Миколка.

– Це хто сухореба? Я сухореба? Ану давай поміряємося. Зараз побачиш, як я тебе вмить поборю! – запалився Павлик.

За якусь хвилю хлопці уже качалися по м'якому килимі, голосно

сопучи і хекаючи. Вони й не помітили, як у дверях з'явилася маленька постать. Від запеклого змагання відірвав їх дзвінкий голос:

– Миколко, тримайся, Миколко! Я тебе врятую!

Клубок на підлозі розпався на Миколку і Павлика. Хлопці приголомшено витріщилися на дрібненьку біляву дівчинку, яка, стиснувши кулачки, рішуче наближалася до «кривдника» її брата. Павлик, чи то від здивування, чи з інших причин, часто закліпав, потім роззявив рота і ковтував повітря.

– Алінко, що ти, Аліночко? Ми ж граємося, – зірвався на ноги Миколка, підхопив свою сестричку і міцно обняв. В його серці щось сильно-сильно защеміло, а потім вибухло, заповнивши груди теплом і почуттям ніжності.

– Дурні у вас ігри, – заборсалась у його обіймах Алінка, а він не відпускав: «І навіщо мені брат? Он яка в мене сестричка! Смілива!»

Картина Золана Дональда із серії «Щасливе дитинство»

Галина МОГИЛЬНИЦЬКА

Червень

По доріжках, по галявах
червень скаче, хлопчик жвавий.

Зробив з мачку капелюшок,
натягнув до самих вушок.

Із шовкової травички
зробив пензлик невеличкий.

Де лиш пензликом торкнеться –
все рум'янцем враз візьметься.

Вишні в листі червоніють,
в полі маки пломеніють,

і в сестрички-полунички
рожевіють круглі щічки.

Все навкруг як жар палає, –
гарну фарбу хлопчик має!

Надія КРАСОТКІНА

Літо

А незабаром літо! Літо!
Чарівна й радісна пора.
Промінням сонечка зігріте.
Це ж відпочинок, пісня, гра!
В дітей канікули веселі
Та стільки планів та надій...
І вже не всидиш сам в оселі,
Летиш на вулицю мерщій.
Хоч спека там несамовита,
Та є фонтан або ріка.
І бавляться в водичці діти,

Бо манить всіх вода стрімка.
А літо й справді дивне-диво:
Тут грози і веселка є.
Улітку тепло і красиво,
Стежками казочка снує.

Анатолій КАЧАН

Сонячний зайчик

Сонячний зайчик до ліжка підкрався,
Весело мружився та посміхався,
Теплими лапками гладив по щічках –
Доброго дня! До побачення, нічка!

Так кожен ранок ми зустрічаєм
З сонячним зайчиком, що поспішає
В душу промінець світла занести,
І пробудити в ній сонячну весну.

Зі сходом сонця засліплює очі,
Освітлює путь до пізньої ночі.
Працює не задарма – за усмішки.
Ти посміхнись – і зігрієшся трішки.

Постійно знаходимось під пильним оком
Добрим, привітним і ледь косооким.
Як тільки сонце за обрій заходить,
Зайчик нічний на роботу виходить.

Місячний зайчик, як сутеніс,
Прискочить і сни солодкі навіс.
Місячним сяйвом покладе спати,
Окутає сном, як почнеш позіхати.

Без вихідних працюють зайчата,
Проте їм немає куди поспішати.
Несуть нам з тобою тепло і спокій,
Щоб нікому з людей не було самото.

Всеволод НЕСТАЙКО

Пригоди їжачка Колька Колючки та його вірного друга й однокласника зайчика Косі Вуханя

Частина II

(Продовження з попереднього номера)

– Ну все! Готові! Хе-хе-хе! Порядок! – промовив над ними Ледарило Дурандас. – Тепер можна й одпочити.

Через якусь хвилю Кося й Колько почули:

– Ну, а тепер розплющуйтеся. Пішов Ледарило спати.

Кося й Колько розплющилися.

Бачать – гойдається перед ними на павутинці, як на гойдалці, маленький чудернацький хлопчик, вп'ятеро менший за них самих. Вони зрозуміли, що це і є грайлик Трататоля Сміюнець. Він – наче зійшов з якогось дитячого малюнка. Ти сам, друже мій дорогий, не раз малював таких хлопчиків, я певен. Провів лінію – тулуб. Ще дві лінії – ручки, ще дві – ніжки. Кружальце – голова. Два маленьких сонечка з промінцями – очі. Кирпичка – ніс. Дужка – усміхнений рот від вуха до вуха. Кілька волосин на голові у кумедний чубчик закручуються.

От тобі й грайлик. Трата - толя Сміюнець.

Глянеш на нього і мимохіть усміхнешся. Такий симпатичний.

– Привіт, хлопці! – підморгнув грайлик Косі й Колькові. – Нічого розлежуватись. Треба діло робити.

– Привіт! – сказали Кося і Колько.

– А яке діло?

– Що треба робити?

– Перш за все виплутайтеся з того павутиння, хай йому грець!

І грайлик заспівав:

– *Лапками, лапками – Луп! Луп! Луп!*

Ніжками, ніжками – Туп! Туп! Туп!

Підхопилися Кося й Колько, під ту пісеньку лапками залупотіли, ніжками затупотіли – скинули з себе павутиння. А разом з ним і сонну млявість.

– Тепер все гаразд! – сказав грайлик. – Добре, що ви нарешті з'явилися. Я вже давно чекаю. Вся надія, друзі, на вас. Без вас я ну нічого зробити не можу. Зовсім безсилий.

Перезирнулися здивовано Кося й Колько – чарівний казковий хлопчик, а на звичайних лісових звірят усю надію покладає. Дивина!

Помітив грайлик їхнє здивування і каже:

– Не дивуйтеся. Річ у тім, що я, хоч і чарівний, хоч і казковий і для Ледарила через це невидимий, але сам боротися з ним не можу. Треба, щоб хтось обов'язково мені допомагав, щоб не казковим, а живим голосом слова мої повторював, тільки тоді вони подіяти можуть. Така вже моя чарівна властивість... Ледарило Дурандас усіх ваших однокласників

приспав, а це дуже й дуже небезпечно. Від вас, можна сказати, їхнє життя залежить.

Вислухали Кося й Колько.

Мимохіть гордо презирнулися – ич, які вони, виходить, потрібні!

– Що ж, ми готові, – поважно сказав Кося.

– Усе зробимо, що треба, – солідно сказав Колько.

– А що ж треба, кажіть! – це вже вони удвох.

– Нічого особливого, – сказав грайлик. –

У піжмурки будемо грати. Однокласників ваших шукати. І будити їх. Значить, так... Коли знайдемо, я їх застукаю, крикну: «Тра-та-та...» – а ви підхоплюйте. Добре?

– Добре, – погодилися Кося й Колько. І відразу повеселішали.

Вони думали, щось справді важке доведеться, а тут їх у піжмурки грати запрошують.

Здорово!

– Ну, гайда! – вигукнув Трататоля Сміюнець і махнув рукою.

Кинулися Кося й Колько за грайликом по палацу.

Нишпорили, нишпорили, бачать – лежить у кутку під кріслом Зіна Бебешко, геть уся павутинням заснована, мовби хтозна-скільки тут спить.

– Тра-та-та за Зіну! – вигукнув грайлик.

– Тра-та-та за Зіну! – підхопили Кося й Колько.

Розплющила Зіна Бебешко очі, закліпала і одразу скривилася, зарюмсала, перелякана. Видно, щось їй страшно наснилося.

– Не плач, дурненька! – вигукнув Кося.

– Це ми! Рятувати тебе прийшли! – вигукнув Колько. А грайлик скакалку їй подає й каже:

– На ось тобі скакалку, – і заспівав:

Скік! Скік! –

В один бік.

Скік! Скік! –

В другий бік.

Той, хто добре

Скаче, –

Ніколи

Не плаче!

Грайся, співай, нас отут чекай. Тільки не спи. Бо навіки у Павутини залишишся.

Підхопилася Зіна, почала співати, почала через скакалку стрибати.

А вони далі побігли.

Шукали, шукали, бачать – під столом, сірою павутиною засновані, сплять Михайлик Ведмеденко та Боря Сук.

– Тра-та-та за Михайлика! Тра-та-та за Боря! – загував грайлик.

– Тра-та-та за Михайлика! Тра-та-та за Боря! – підхопили Кося й Колько.

Розплющилися Боря і Михайлик, дивляться перелякано.

– Не бійтеся, хлопці! – вигукнув Кося.

– Це ми! Рятувати вас прийшли! – вигукнув Колько.

(Продовження в наступному номері)

Прикмети червня

⊗ Як цвіркун цвіркоче, а пугач кличе «пугу» – на гожу днину.

⊗ Бобри перед дощем працюють цілу ніч, а жаби вилазять на берег.

⊗ Якщо хрущі, літаючи, гудуть – на ясну, тиху і теплу погоду.

⊗ Багато комарів – врожай на ягоди, а мошки – на гриби.

⊗ Якщо мурашки лезять по землі, а мурашника поблизу немає – через добу збереться на дощ.

⊗ На бурю сосна дзвенить, а дуб стогне.

⊗ Якщо одсиріло в покосах сіно – на дощ.

⊗ Якщо корови, йдучи на водопій, брикаються й фуркають – на негоду.

⊗ Павуки швидко снують павутину – на зміну погоди.

⊗ Перед негодою, десь за добу, риба перестає клювати.

⊗ Горобці зранку купаються у пилуці – по обіді буде дощ.

⊗ Якщо граки пасуться на траві – невдовзі задощить.

⊗ Шпаки особливо голосно співають – уночі піде дощ.

⊗ Кулик залишає болото і літає по полю – на ясну, теплу погоду.

⊗ У лісі часто чути спів дятла – на холод і негоду.

⊗ Місяць у кружку несе воду в ріжку.

⊗ Якщо у молодика круті роги, то на негоду, а положисті – на гожу днину.

⊗ Коли листя клена починає «плакати», то через троє-четверо днів збереться на дощ.

⊗ Зацвіли калина, шипшина і суниця – скоро з'являться сиріжки.

⊗ Якщо сильно пахнуть квіти жовтої акації, а довкола них густо в'юються комахи – на дощ і негоду.

⊗ Рясно зацвіла акація – на врожайний рік.

Трезька народна казка

Дівчина виходить заміж за Сонце

Давним-давно жили чоловік і жінка. У них не було дітей, і вони благали бога, щоб він послав їм дитя. Довго вони просили, і нарешті бог послав цьому подружжю дівчинку, але сказав, що коли дівчинці сповниться вісім років, вона помре.

– Чоловіче, – мовила дружина, – що ж нам робити?

– Люба моя, давай замкнемо її в скриню, покладемо туди їжу, посаг та й пустимо на море.

Так вони й зробили: кинули скриню в море, приказуючи:

– Прощай, наша доню, нехай сонце буде твоїм другом!

Зненацька здійнявся північний вітер, хвилі схопили скриню і понесли у відкрите море.

Проїшло багато днів, поки скриня прибилася до острова. Тут жило Сонце зі своїми сестрами. Сонце встало, щоб освітити весь світ, коли бачить – на березі скриня. Воно й каже сестрам:

– Подивіться, що там у скрині. Коли сукні – забирайте собі, коли ні, то все віддасте мені.

Сказавши так, Сонце пішло по світові.

Прийшли дівчата на берег, витягли скриню з води, відкрили її... Що ж вони побачили! Красиву дівчину. Вони перелякалися і заходились верещати. А потім питають:

– Скажи нам, ти людина?

– Людина, тільки мене замкнули в скриню і кинули в море, я так і не знаю, за що.

– Вилазь звідти, – умовляли дівчата, – ми тебе нагодуємо.

Вони допомогли дівчині вилізти із скрині і повели її в замок. Нагодували, а коли стемніло, сказали:

– Зараз ми тобі дещо порадимо, тільки ти не бійся.

– Кажіть, я не з лякливих.

– Тобі треба заховатися, бо скоро повернеться наш брат – Сонце. Він за день виголодався, то й тебе може з'їсти.

– Добре, – відповіла дівчина, – захиноюсь.

Невдовзі прийшло Сонце.

– Добрий вечір, сестри!

– Здоров був, брате!

– Дівчата, а що було у тій скрині?

– Ой, братику, спочатку повечеряй, а потім ми тобі все розкажемо.

Повечеряв брат і знову до сестер:

– А тепер кажіть!

– Братику, у скрині була дівчина! Ми її приведемо, тільки ти не їж її.

– Приведіть, я її не чіпатиму.

Привели сестри дівчину. Вона глянула на Сонце і враз закохалася. Вранці, ледве Сонце пішло по світові, дівчина гукнула старшу сестру Сонця і каже:

– Я хотіла б стати вашою сестрою, видайте мене заміж за Сонце.

– Я згодна, – зраділа старша сестра, – коли Сонце повернеться і захоче вмитися, я скажу, що ти допоможеш йому.

– Хай буде по-твоєму, – погодилася дівчина.

Увечері Сонце повернулося додому. Старша сестра каже:

– Брате, ця дівчина хоче злити тобі на руки.

– Добре, хай зливає, – відповіло Сонце.

Прийшла дівчина з глеком, стала зливати, а Сонце стоїть – не миється, тільки дивиться на неї. А потім і каже старшій сестрі:

– Сестро, мені дуже подобається ця дівчина, я хочу з нею одружитися.

– Брате, і вона сказала, що полюбила тебе! – вихопилося у старшої сестри.

– Сьогодні, – мовило Сонце, – я не піду світити. Вижену на небо хмари, а само посиджу вдома.

Цього ж дня дівчина й Сонце побралися. Їм зробили вінки з виноградної лози. Відгуляли бучне весілля. Зажили вони дружно. Однак скоро старша сестра стала ревнувати дівчину до Сонця й вирішила погубити її. Але Сонце розгадало злий намір і відтоді стало завжди брати дружину з собою світити світові.

Так вони живуть у щасті й мирі, а ми ще краще.

Загадки

Кавунчики дрібненькі,
Смугасті та кисленькі,
У колючки вбралися,
Кущиком назвалися.

(Ард)

Сонечко в траві зійшло,
Усмінулось, розцвіло,
Згодом стало біле-біле
І за вітром полетіло.

(Ард)

Він скрізь: у полі і в саду,
А в дім не попаде,
І я тоді лиш з дому йду,
Коли вже він не йде.

(Ард)

Хто крилатий, гарний, гожий,
На красиву квітку схожий,
Має довгий хоботок,
П'є нектар ним із квіток?

(Метлик)

Теплий довгий-довгий день,
Повна миска черешень,
Достигає жовтий колос,
Демонструє коник голос,
І сунічка дозріває.
Тож коли це все буває?

(Хитку)

Василина ГОЛОВЧУК

Пригода й годі...

Гарненько обдумавши свої дитячі витівки, після яких я став хорошим хлопцем і слухняним синком, я наче подорослішав.

«Надворі осінь, бабине літо» – говорить мама». День такий чудовий, аж ніяк не хочеться сидіти в кімнаті. Після уроків разом із дітьми з нашої вулиці збираємося і зразу ж заводимо різні ігри. Сьогодні – у «Схованку». Один із нас сторожить обличчям до стіни і лічить до десяти, а інші ховаються. Йому необхідно знайти хоч би одного, щоб далі той сторожив, а він ховався.

Ми із сестрою сховалися у будяках, які росли в кінці нашого садка, де невеликий потік вливається в Тису.

Правда, нас не змогли викрити, хоч усі друзі подалися у пошуки. Ми самі вийшли звідти, бо були наче якісь опудала – геть у будяках, що і налякало їх. Отак прийшли додому.

Побачивши нас, мати розсміялася, пішла по ножиці і полетіло моє волосся до маминих ніг.

– Нічого, – говорю я, – і так хотів постригтись.

Переживав зараз за сестричку. Вона мала

таке красиве кучеряве волосся, як ніхто в селі. Коли йшла вулицею, жінки спиняли і говорили нам, наче співчували: «Бідна дитина, мабуть, цілу ніч мама не дає спати, а крутить кучері», а інші говорили коротко: «Віддай кучері!»

Сестра хапалася за голову і кричала, втікаючи від них:

– Не дам, відчепіться від мене! І знайте,

мама не робить мені кучері, це від народження.

А тепер вони летять з-під маминих ножиць. Вона не плакала, лише дивилася на мене таким поглядом, який вражав прямо в моє серце і говорив до мене: «Це все лише через тебе, ти заманив мене туди».

Сестра зав'язала голову хусткою, яку знімала з голови, тільки коли лягала спати. Діти сміялися з неї, запитували: «Де твої кучері, чому ховаєш їх?» і намагалися зняти хустку, яку вона міцно зав'язала.

Кілька разів я навіть «віддячив» пацанам. Пройшов час, волосся віросло і стало ще кучерявішим та красивішим.

Настали літні канікули, тож можу всидіти

спокійно? Лазимо із хлопцями по деревах, деремо гнізда сорок та ворон. Отак видряпався після дощу на дерево, посковзнувся, впав і звихнув ногу. Родичі повезли до лікарні, де на ногу наклали гіпс, і тепер, «воїне», тримайся, щоб перенести дошкульний той біль. Щасливі голоси друзів, які доносилися до мене із Тиси або футбольного

майданчика, де весело грали в м'яч, мучили мене сильніше, ніж біль.

Тепер сам собі обіцяю, що вже ніколи не буду нехтувати батьківськими порадами. Вже в наступну хвилину запитую себе: «Звідки батьки знають, що може трапитись» і тут же відповідаю: «Вони теж були дітьми і, мабуть, робили як ми, лише не хочуть признатися!»

І граємося, і вчилися!

Рум'янець літа

(Календарик природи)

I. Спробуйте відповісти на наступні три запитання віршика:

- 1) Скільки місяців у році?
Ну, хто знає, говори!
- 2) І який з них веселіший
Для малої дівчорки?
- 3) У якому вишні, сливи
Червоніють на гілках?

II. Назву цього місяця дізнаєте, відгадуючи загадку поетеси Наталії Гуркіної:

*Полуничку у сметанці
Приготуємо ми вранці.*

III. Отож, це місяць червень, якого Л.Голота зображує так:

*Червень – це черешні,
Стиглі, соковиті,
Це – червоні вишні,
Солодом налиті.*

По-румунськи, крім назви *iunie*, цей місяць носить і назву *cireşar*, бо ж у червні, як згадується і в українських віршиках, досягають черешні. Як виражається поетеса Тамара Маршалова:

*Червень фарбою малює
Вишні та черешні.*

Ознакою цього місяця є і те, що, крім рум'яніння-достигання суниць (полуниць, ягід), черешень, вишень, у цю пору цвітуть червоні маки та півонії, тому в народі червень називають і *рум'янцем літа*, а ще й *полуднем року*, бо червень ділить рік навпіл, а червневі дні – удвічі більші від ночей.

Червень – це пора сінокосів та зливних дощів, через які в гуцульських місцевостях скошена трава не висихає, а гниє, тому цьому місяцеві гуцули дали назву *гнилець*.

Червень ще називають *місяцем тиші*, бо птахи виводять своє потомство, і по лісах, лугах та гаях – тихо, пташиних співів не чути.

вів не чути.

IV. Зверніть увагу на те, якими ознаками відзначається місяць червень у ваших околицях і складіть «Календарик місяця червня».

Подав І. Ребошанка

Марія ЧУБІКА

На порозі літа

Весела весна закінчила своє царювання. Непомітно й тихо відійшла, пропустивши на своє місце молодшого братика Літа. Його дні стають теплими і довгими, а ночі коротші, засипані іскристими зірками. Вони блимають, немов переморгуються із красенем-місяцем, що не спішучи пливе по безкрайому небу.

Але скоро пробуджується вісник нового дня – усміхнений ранок. Він, освітлений золотим сяйвом сонечка, стає хазяїном нового теплого дня.

В переддень такого дня Соня попросила свою бабусю збудити її раніше, і то аж на годину. Добра бабуся задовольнила її прохання. І от дівчина спритно зіскочила із теплого ліжка і подалася в садок, що зацвів усіма барвами світу. Скоро повернулася з великим букетом квітів, на яких блищали крапельки роси.

– Ой, вітаю тебе з Днем дитини! – скоро мовила старенька, обійнявши і розцілувавши внучку. А ще прости, що забула, але знай: старість – не радість, – сумно додала.

– Нічого, нічого, бабуся, – защебетала Соня, заспокоївши свою бабцю, і подалася до умивальника.

Опісля вона попросила любу бабцю допомогти їй сплести гарний віночок і розказала, що сьогодні

учні їхнього класу їдуть із вчителькою до міста в школу, де навчаються діти з різними вадами. Вони допоможуть тим дітям плести гарні віночки, будуть із ними співати, гратися, танцювати. Одним словом, весело проведуть цей прекрасний день.

Їхній день, щоб він запам'ятався всім на довгий-довгий період! А ще вони запросять їх до себе в гості сюди, в село.

– О, це прекрасно! – радо мовила бабуся і навіть крадькома втерла непрошену сльозу, яка хотіла скотитися по зморшкуватому обличчі. А ще в думці подякувала вчителям, які допомагають учням рости добрими, з чуйним серцем, на радість їхнім батькам.

Малюнок Михайла Тимакова

Ми роду козацького діти

Слова Д. Коміневської

Музика А. Баченка

Піднесено, бадьоро

Dm Gm Dm

Ми лю - би - мо не - бо і кві - ти, і

Dm Gm C7 F Gm A7

сон - це нам шле свій при-віт. Ми - ро - ду ко - заць - ко - го

Dm Dm Gm A7 Dm

ді - ти, зем - лі ук - раїнсь-ко-ї цвіт. // цвіт.

Ми любимо небо і квіти
І сонце нам шле свій привіт.
Ми – роду козацького діти,
Землі української цвіт.

В яку б не пішли ми дорогу,
Ти, пісне, над нами злітай!
Крокуючи гордо і в ногу,
Ми славимо рідний наш край!

Наш приятель – сміливий вітер,
Відвага – це наш заповіт.
Ми – роду козацького діти,
Землі української цвіт.

Розмаляй сторінку

Сторінка народознавства

Народні звичаї та традиції на Зелені свята

Зеленими святами праукраїнці вшановували природу, котра входить у найвищу фазу свого розквіту. Наступає дуже відповідальна пора у житті хлібороба - вберегти від негоди, бурі, грому та вітрів посіви зернових, що стоять у «молочному» колосі, й розпочати сінокося, бо «трави у шовк уже вбралися».

Святкові дійства починалися у четвер перед Трійцею. У народі говорили, що в цей четвер не можна ні дерева рубати, ні трави косити, ні зілля рвати, ні грядок полоти, щоб не потривожити коріння рослин: бо кожна рослина, потривожена в цей день, засихає.

У п'ятницю чоловіки влаштовували «вечерю для дідів». На цій вечері були борщ та коливо, що й на «бабському великодні». Про померлих предків говорили тільки з повагою, бо вважалося, що на Зелені свята небеса відчиняються, і душі померлих предків перебувають поряд із їхніми родами.

Жінки у п'ятницю та суботу збирали пахуче та цілюще зілля, щоб прибрати ним у хатах: «кличали» та «маяли» і долівку, і клали за образами, на вікна і на двері. Долівки міських квартир та сільських будинків встилають любистком, м'ятою, а вікна «затикують» полином «від нечистої сили та русалок».

Неділя Зеленого тижня називається кле-чальною, або П'ятидесятницею. У цей день ідуть величні літургійні відправи у церквах.

У понеділок обходили хресними ходами зелені посіви зернових та освячували поля. Саме на понеділок, вівторок та середу наступного тижня після П'ятидесятниці припадали найбільші святкування та забави. Дівчата заплітали вінки для себе і для «русалок», розвішуючи їх на березах. Заплітали віти беріз, «щоб русалки мали на чому кататися», проводили забави та ігри на вигонах біля сухого дуба тощо.

Молодь у давнину в часи Зелених свят на вигонах чи біля церкви проводила свої гуля-

ня. Залежно від місцевості молоді хлопці та дівчата водили «Тополю», «Вербу», «Вільху», «Водили куста», «Горю-горю дуба» тощо.

У дні Зелених свят усі люди носили при собі полин-траву, бо «русалок полин-трава відганяє». І не дарма давні українки приносили жертви русалкам на полях, бо намагалися задобрити незрозумілих і злостивих істот.

Русалок проводжають на десятий понеділок, що припадає на перший день Петрівки. У ці дні дівчата і жінки роблять у полі спільний обід - справляють тризну на честь русалок. Дівчата розплітають коси, із вінками на голові ходять полем і співають:

*Проводили русалочок, проводили,
Щоб вони до нас не ходили,
Та нашого житечка не ломили,
Та наших дівочок не ловили.*

*Перед ворітьми долина,
А в тій долині калина.
Ой, там Ганнусенька гуляла,
Перли-намисто обірвала.*

*Ой, туди їхав нелюбий,
Став з коника злізати,
Перли-намистини збирати.
Не зсідай, нелюбе, з коника,*

*Не з тобою я в полі гуляла,
Не з тобою намисто порвала.
Ой, їхав по полю миленький,
Став з коника злізати,*

*Перли-намистини збирати.
Збирай, збирай, мій миленький,
З тобою я в полі гуляла,
Дорогі перли-намисто порвала...*

Зелені свята у своєму розмаїтті та первинній красі на фоні розмаю природи були покликани не тільки вшановувати природу, а й ставитися до неї з повагою.

«Спадщина України»

Тішаємося нашими дітьми!

Любі діти!

Ось і наспіло літо-літечко. День залитий пташиними голосами, цілими ночами витьохкує соловейко. І праці в господарів назбиралося. Весь день пропадають у полі, доглядаючи за майбутнім урожаєм.

А у вас швидко настануть канікули, дозвілля. А ми далі оприлюднюємо малюнки ваших колег, сподіваючись, що й ви обрадуєте Дзвоник своїми художніми зразками. Хай щастить вам усім.

Бажаємо успіхів і міцного здоров'я!

Іляна Поп,
12 років

Лука Петрік,
7 років

Андрея Філіп,
10 років

Дениса Боднар,
11 років